

62

Pověst podle Aloise Jiráska

- ∞ Čtyři části:
- ∞ První část
- ∞ *Když Libuše odešla do návi...*
- ∞ nespokojenost žen
- ∞ Vlasta
- ∞ Přemyslův sen
- ∞ Druhá část
- ∞ Děvín
- ∞ názor mužů

☞ **Vlasta:**

☞ *„Dáme-li se přemoci,“ volala, „teprve se nám muži vysmějí. Za robotné budete a hůř, za otrokyně! Líp je třeba zahynouti nežli se jim dáti na milost. Protož na ně! Nežijte nikoho, bijte každého, každého, ať je kdokoliv, ať bratr, ať otec.*

☞ **300 mužů**

☞ **Třetí část**

☞ **Ctirad**

☞ **havran**

☞ **Šárka**

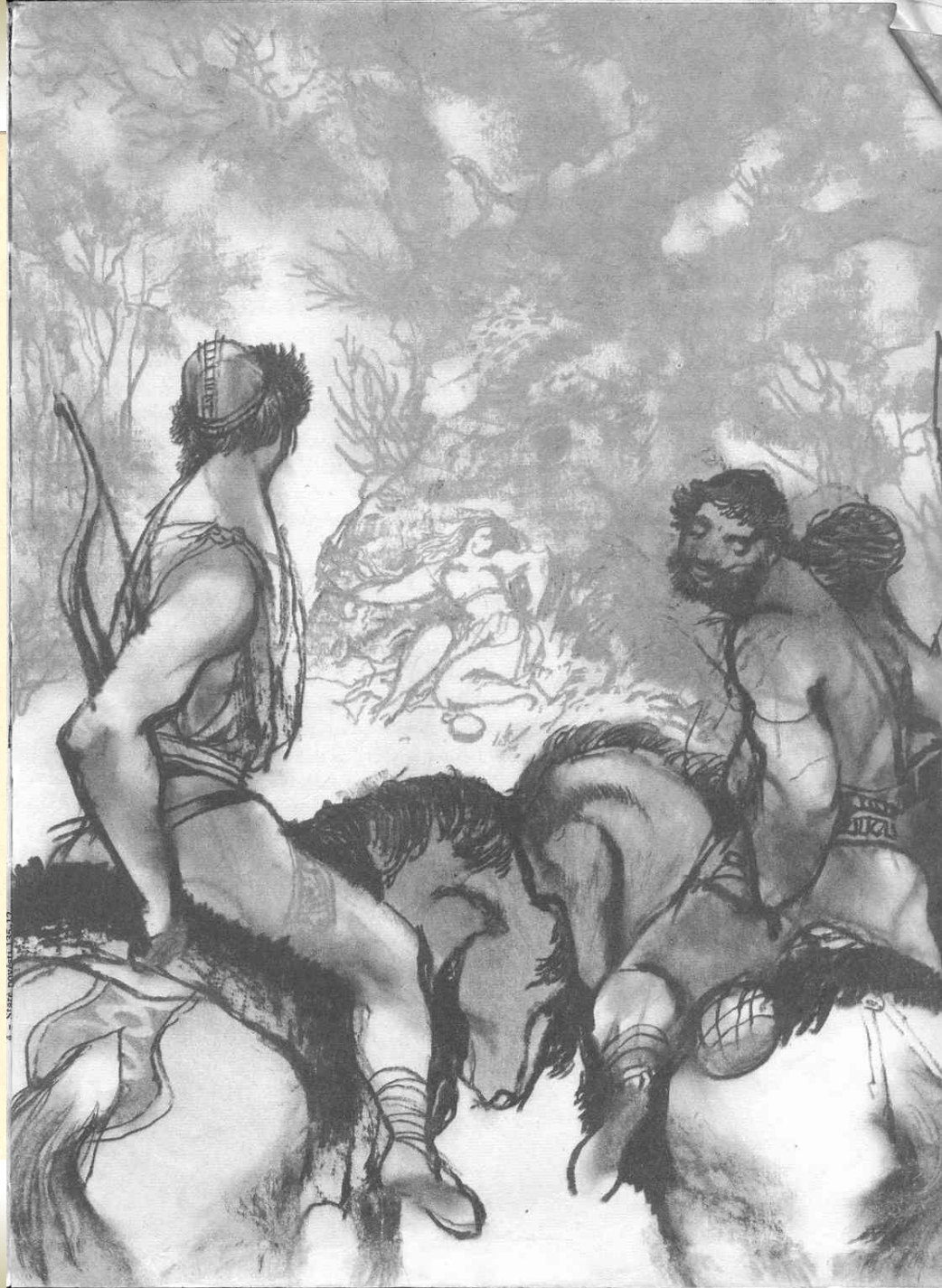

Dívčí válka

I

Když Libuše odešla do návi, viděly dívky z její družiny, že nejsou již u takové vážnosti, jakou mívaly za živobytí své paní. Těžko to nesly, hořce vzpomínaly těch dob, kdy jejich kněžna samojediná vládla zemi i mužům všem, a hněv se jim rozjitřil, když ne jeden z mužů řekl jim s úsměškem:

∞ letní den

∞ roh

∞ <https://www.youtube.com/watch?v=-8XjeAVsS7A>

∞ Čtvrtá část

∞ Přemysl

∞ boj a Vlastina smrt

∞ konec Děvína

Золотые ворота

Chronica Boemorum

- ☞ Kosmas, děkan pražské svatovítské kapituly
- ☞ 1119-1125
- ☞ vliv na poznání českého raného středověku
- ☞ ideologický záměr: v Kosmově případě především snaha ospravedlnit nárok Čechů na české území,
- ☞ vysvětlit vznik instituce knížete
- ☞ a vymezit důležitou roli, jakou v politice hraje velmožská vrstva.
- ☞ Kosmas tak formuloval v podstatě patriotickou představu fungování státu.

☞ Kronika je rozdělena do tří knih; začíná stavbou babylonské věže a vznikem Čechů a chronologicky postupuje až do Kosmovy současnosti;

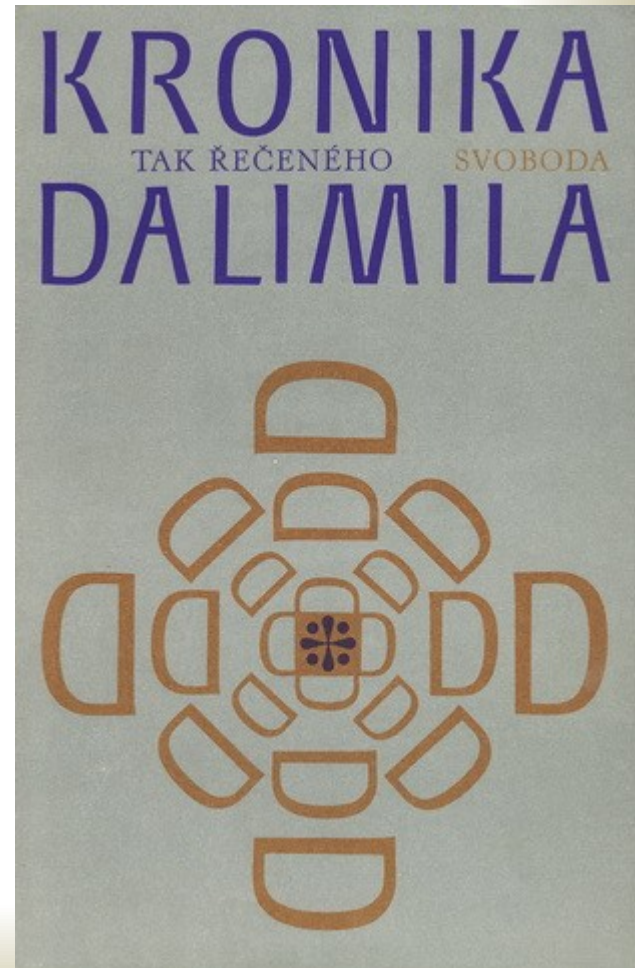
☞ latinská rýmovaná próza

Dalimilova kronika

- o myl pobělohorského dějepisce Tomáše Pešiny z Čechorodu (†1680)
- o Dalimil byl sečtělým básníkem s fabulačními schopnostmi a smyslem pro dramaticčnost
- o česky
- o bezrozměrný, sdruženě rýmovaný verš

Kronika Přibíka Pulkavy z Radenína

- ☞ český kronikář, spisovatel a farář
- ☞ † 1380
- ☞ Byl písařem pražského arcibiskupa a v letech 1373-1377 rektorem školy u sv. Jiljí v Praze.
- ☞ Od roku 1378 byl farářem v Chudenicích.
- ☞ Na přání Karla IV. přeložil *Vita Caroli*.
- ☞ *Nová kronika česká* byla napsána na podnět Karla IV. latinsky; překlad do češtiny snad Přibíkem Pulkavou, ale velmi nepřesně
- ☞ kronika byla mimořádně oblíbena

Pověst o Amazonkách

- ☞ „lidová vzpomínka na dávný matriarchát“
- ☞ Praotcem Amazonek byl bůh války Arés.
- ☞ Národ bojovných žen sídlil na severním pobřeží Malé Asie pod Kavkazem a na území dnešního Krymu.
- ☞ Antiopa a athénský král Théseus.
- ☞ Poslední lítá řež mezi Amazonkami a Řeky se odehrála za Trójské války.
- ☞ v polovině 16. století voják Gonzala Pisarra – podél toku největší jihoamerické řeky

Zdroje pro středověké vzdělance

- ∞ encyklopedie Isidora ze Sevilly († 636),
- ∞ u Vergilia († 19 př. Kr.),
- ∞ k jehož *Aeneidě* sepsal v 5. století Servius filologický komentář ohledně jmen a původu záhadně divokých žen.
- ∞ Ústní tradice: o mužatkách žijících na opuštěných ostrovech nebo v přímořských baltských divočinách;
- ∞ pověsti židovských kupců-cestovatelů;

- ∞ Kosmas: spojení se zvrácenými mravy a ženskou nadvládou v dějinách-mýtech vlastní země
- ∞ Libušina smrt
- ∞ dramatický rozvrat
- ∞ amazonomachie x rodinné a společenské vztahy za vlády mužů
- ∞ Děvín x Vyšehrad

Únos Sabineek

Louis David

Pierre de Cortone

Nicolas Poussin

- ∞ —▶ obraz společných her na Děvíně v době příměří
- ∞ každý z mužů unesl jednu dívku
- ∞ vyvrácení Děvína
- ∞ obnovená nadvláda mužů
- ∞ —▶ právo silnějšího
- ∞ *žena budiž podrobena muži*

☞ Dalimil:

☞ mytická doba po smrti kněžny Libuše

☞ zdramatizoval děj

☞ zapamatovatelné české verše

☞ nové podrobnosti: konflikty a postavy

☞ Děvín x Vyšehrad

☞ Vlasta x Přemysl

☞ Šárka x Ctirad

☞ Vlasta rozdělila úkoly: moudré, krásné a ostatní

- ∞ Tradice amazonek: „*budem jako amazonské panie,*
- ∞ *[...] bi každá bratra i otcě svého, aby mohl sobě dobýti života pokojného...*
- ∞ Vlastin radikalismus x odpůrkyně
- ∞ lest —► Šárka
- ∞ **Hudba**
- ∞ Symfonická báseň B. Smetany *Šárka* z cyklu *Má vlast*
- ∞ opera Zd. Fibicha *Šárka*
- ∞ opera L. Janáčka *Šárka*

❧ Literatura

❧ Jaroslav Vrchlický, epická báseň *Šárka* (1874)

❧ Julius Zeyer, *Vyšehrad*

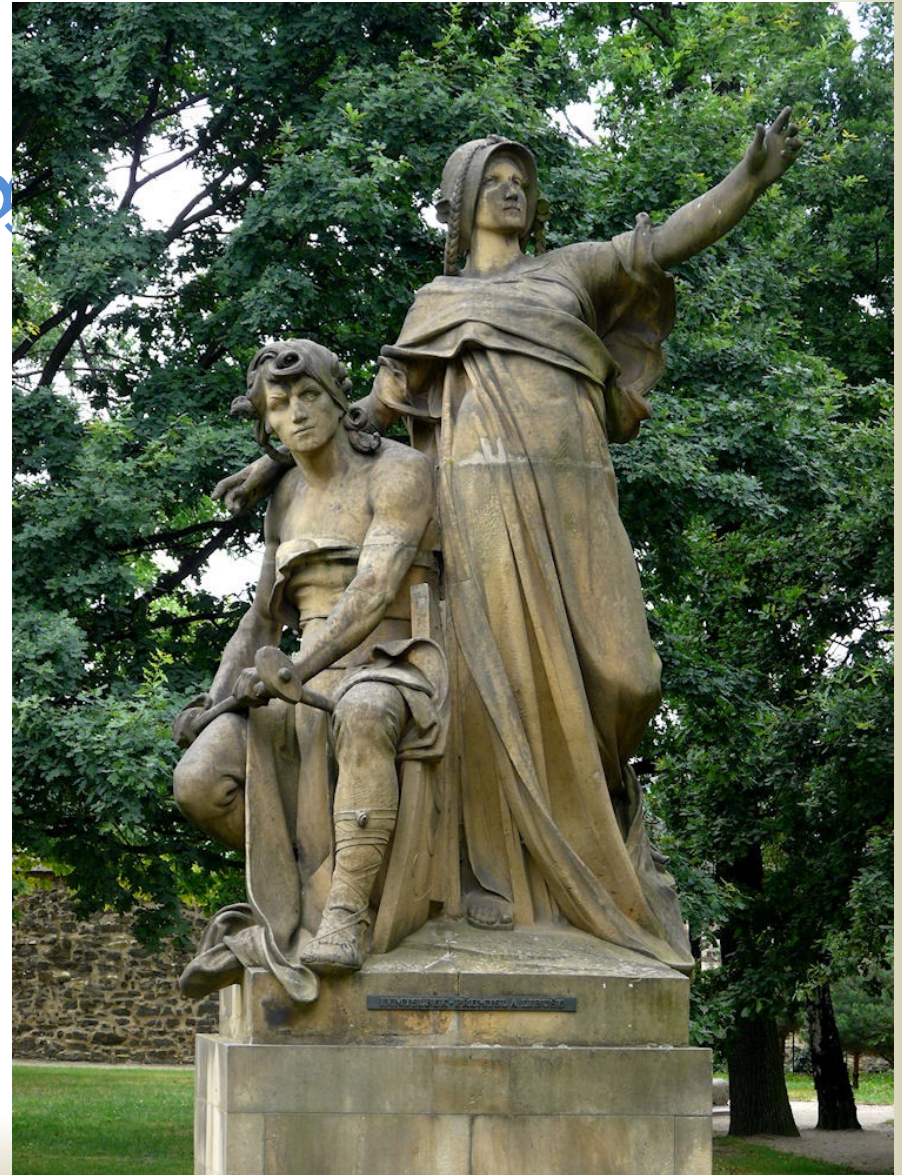
❧ Miroslav Horníček, *Jablko je vinno* (1977)

❧ Film

❧ Československý animovaný loutkový film *Staré pověsti české* (1952) režiséra Jiřího Trnky.

❧ Česko-americký historicko-fantastický snímek *Kněžna Libuše* (2009).

☞ **Josef Václav Myslbek**
sousoší Přemysl a
Libuše, na Vyšehradě

Josef Václav Myslbek, sousoší Ctirad a Šárka

- ∞ vyvrácení starých dobrých pořádků —▶
- ∞ zasloužená odplata (ale ne únos jako u Kosmy)
- ∞ lest mužů
- ∞ smrt Vlasty
- ∞ boj na mostě
- ∞ nastolení pořádku...

Přibík Pulkava z Radenína

- ☞ vycházel z Dalimila
- ☞ Vlasta vládla z pýchy
- ☞ pannám připravila čarovný nápoj
- ☞ —► kouzla
- ☞ Přemyslův sen o dívce a kalichu
- ☞ nové postavy: Mladka, Hodka, Svatava, Vracka, Radka, Častava, Trstava (= Šárka)
- ☞ dramatický popis lstí, které ženy použily
- ☞ Ctiradova smrt a smích démonů
- ☞ Vlastino nařízení o každém narozeném chlapci

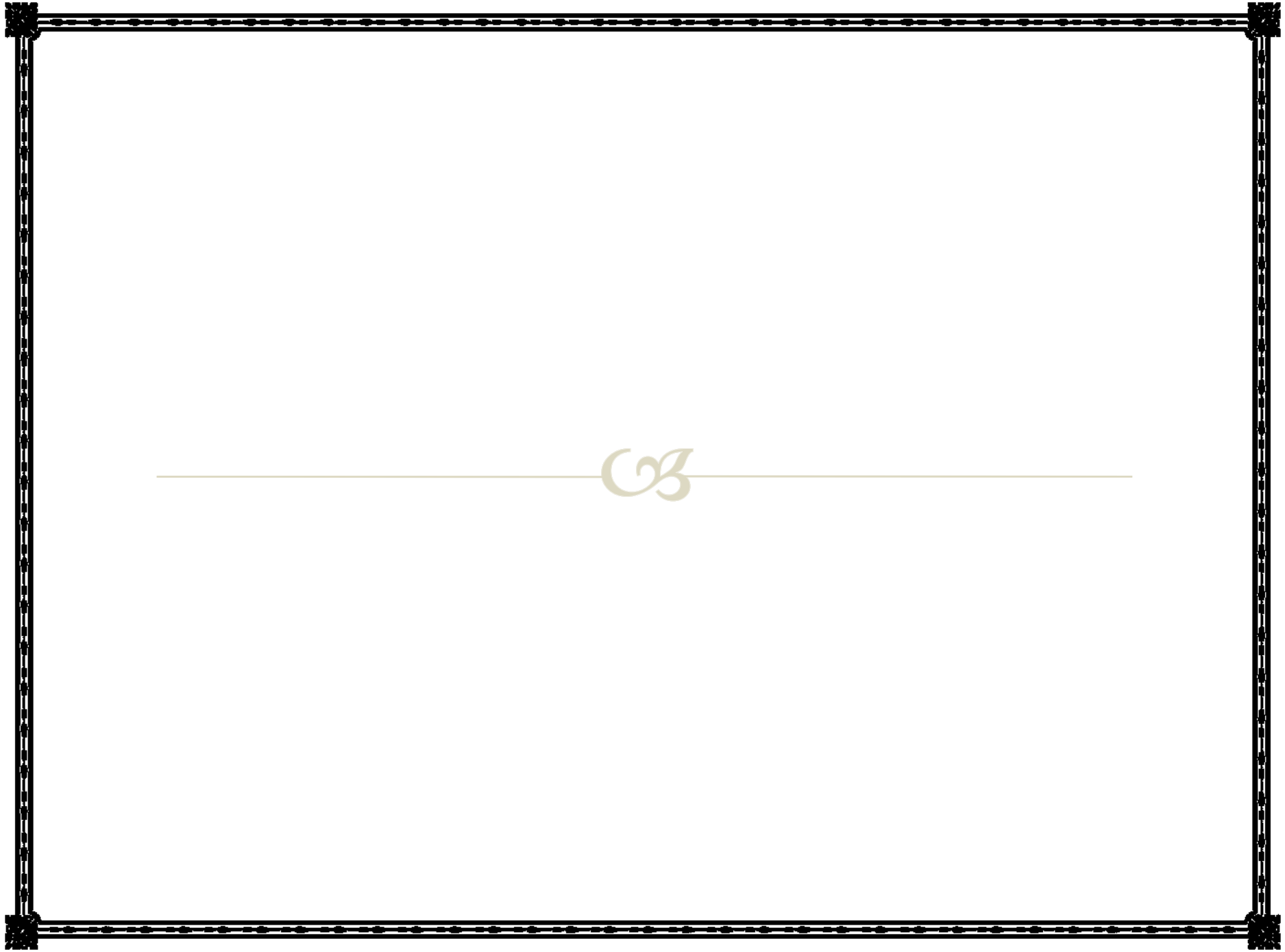

- œ Přemyslova lest o podrobení se ženám
- œ sedmiletá válka (význam čísel ve středověku)
- œ příměs napětí, strachu a zábavy

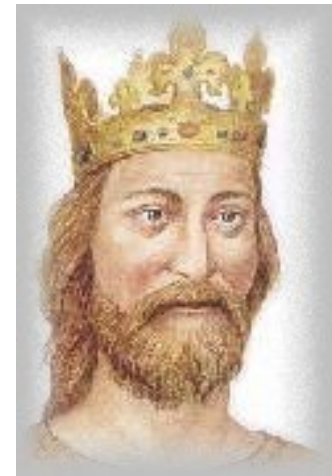
- ⌘ Kosmas byl zakazován školskou tradicí
- ⌘ Dalimil oživil dávný příběh dynamikou dějů, citovostí a dramatičností
- ⌘ Pulkava vnášel do příběhu prvky tajemna a zázraků
- ⌘ Společný rys všech tří kronikářů:
- ⌘ odpor k ženské nadřazenosti
- ⌘ negativním příkladem zvýraznit tradiční roli jako matky a strážkyně rodiny

3

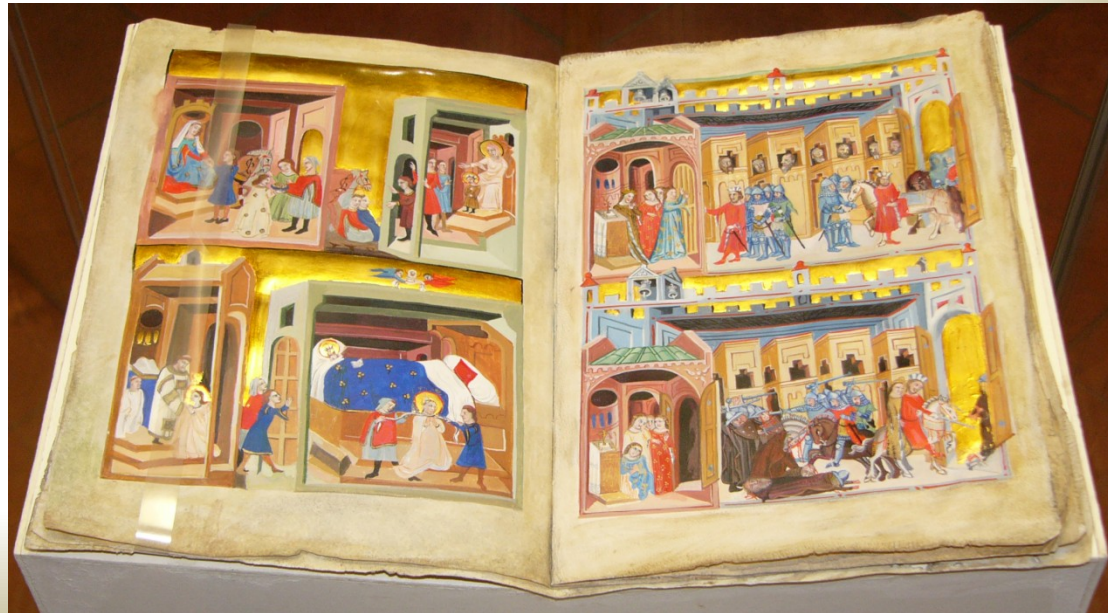

- ↬ → česká literatura
- ↬ → česká historie
- ↬ → národní hrdost
- ↬ nejstarší česká kronika
- ↬ 4600 veršů
- ↬ první editor Pavel Jašín - 106 kapitol
- ↬ od potopy až po vládu Jana Lucemburského 1310-1346
- ↬ vlivy: Kosmas
- ↬ české legendy, vyprávění, pohádky, písně, zápisy v kronikách, vlastní zkušenosti

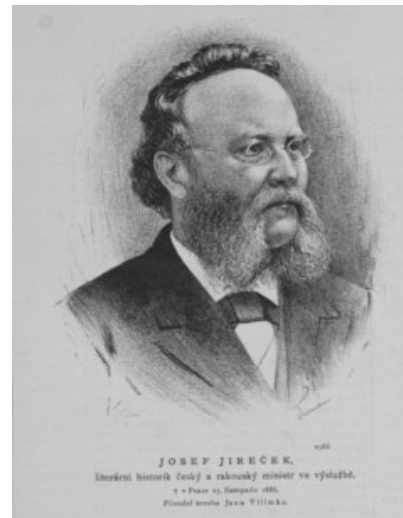
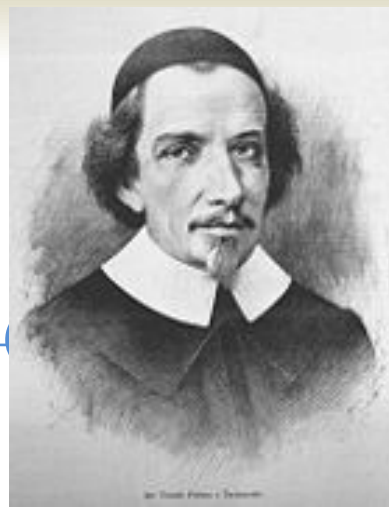
- ☞ husitské války;
- ☞ povstání českých stavů, Bílá hora;
- ☞ národní obrození;
- ☞ doba mezi dvěma světovými válkami;
- ☞ druhá světová válka

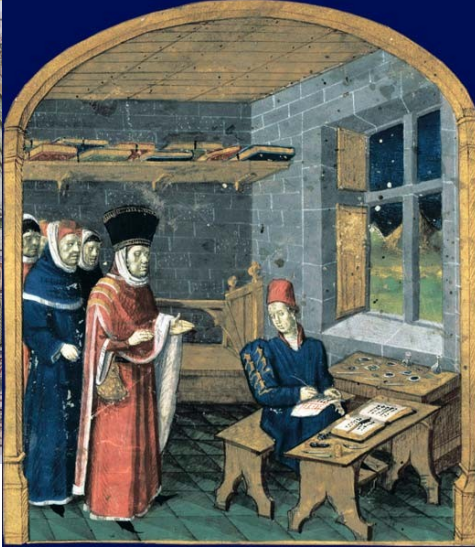

Tajemství jména Dalimil

- ☞ Václav Hájek z Libočan: kanovník z Boleslavi → Dalimil Meziříčský
- ☞ Tomáš Pešina z Čechorodu
- ☞ Bohuslav Balbín
- ☞ jméno – fiktivní
- ☞ snaha historiků o odhalení jména skutečného autora:
 - ☞ panoš nebo autor placený šlechticem a žijící na jeho dvoře (Josef Dobrovský)
 - ☞ vážený rytíř (František Palacký)
 - ☞ rytíř řádu svatého Jana (Josef Jireček, Fratišek M. Bartoš)

☞ kněz

☞ placený autor nebo zpěvák (Adolf Bachmann)

☞ biskup Jan IV z Dražice (M. Očadlík)

☞ kronikář František Pražský (František M. Bartoš)

☞ osoby žijící v prostředí církevním nebo šlechtickém:

☞ Závíš ze Stružnice (Eduard Maur);

☞ Vojtěch Raněk z Ježova (J. Rieger);

☞ Petr z Růže (Radko Šťastný);

☞ Jindřich z Varnsdorfu (Tomáš Edel).

- ❧ „Dalimil“ - velmi vzdělaný a oduševnělý člověk
- ❧ mluvil česky, latinsky a německy
- ❧ výrazně protigermánský charakter
- ❧ x přeložena do němčiny někdy v letech 1330-1346
- ❧ Němci dobyvatelé a Němci spontánně integrovaní
- ❧ někteří historikové byli přesvědčeni, že existoval i překlad *Dalimilovy kroniky* do latiny x
- ❧ 2005, NKP koupila od BNF vzácný zlomek latinského textu bohatě iluminovaného

Propter unum non timet
 Sed septuaginta propter unum
 Placatum continuo se habet gestabat
 Et per se amicum placatum excolet
 Amicum in ipso quoniam laetatur
 Sed in eo loco cum erit excoletur
 Tunc amicum per amicum non erit
 Quia in bono non timet per amicum.

Post hec dux volens uicere annu suum
iuit sup' meskam duccem polonie
q' xliia contra ipm potuit exire
Et in illo pho meska decessit
Abbeemia usq' recte ad gl'ogonia
No' autuisses polonice libam
Nam tota' tiam in cinere' regebat
Et bizenlaus in kw' esna poemicalia
tentoria posuit
Ab in de quinq' fratru corpora recepit
Et sem' in d'um' ipse sustulit
Ses Woythiceb' no' p'misit se inde acapere
Usq' quod oportet eos eorum munum
d'atum recipere
Officia magna facieb' -
Tabnas in testis phibuerunt
Et senes homines libauerunt
Et quisq' contra facit' bn' per episcopi
excommunicauerunt
Et postq' hoc perfecissent
Tunc corpus sc'i Woythiceb' sustulit
Nam p' hoc ish' excommunicati erant
Quo abdicato totu' eum recepit
Etiam om' alios sanctos recepit
Ibi recepit tres tabulas p'ctas
cetero auras
Quam quilibet treetas libras poterat
inter quas erant aurea erant
Iam fecerat dux meska de auro facere
Quos poterat ter' p'ponere
Et polonia centum annis de campans
conuenit
Et de aliis p'ctis in al'is p'portauit
Ite facim' e' am' p'ctis filij dei
Anno post mille triginta cetero

Post hec dux volens uiolente annu suum
 iure sup. meska. in ducent. polone
 castra contra ipm. potent. exiit
 Et in illo pho. meska. decessit
 Abbelemia usq. recte. ad glagom. a
 No. autu. missis. polo. nicale. libam
 Nam. tota. tiam. in. ciner. rege. rat
 Et. bizen. laus. in. km. esna. poem. calia
 tentoria. posuit.
 Ab. in. de. quinq. frat. ni. corpora. recepit.
 Et. sem. in. dnm. i. p. de. sustul. erunt
 Ses. Woy. thic. eb. no. pm. isit. se. inde. ac. ape
 usq. qu. o. por. telat. eos. i. e. i. u. m. m. m. m.
 d. e. i. u. m. r. e. c. i. p. e.
 Officia. magna. fac. i. e. b. i. e.
 Tab. nas. in. te. stis. p. h. i. b. u. e. n. i. t.
 Et. sen. es. hom. i. n. e. s. lib. a. u. e. n. i. t.
 Et. qui. s. q. s. con. tra. fac. i. e. t. b. n. p. e. r. e. p. i. s. c. o. p. i.
 e. c. c. o. m. m. u. n. i. c. a. u. e. n. i. t.
 Et. post. q. b. o. c. p. e. r. f. e. c. i. s. s. e. n. t.
 T. h. e. c. o. r. p. u. s. s. a. Woy. thic. eb. i. g. u. s. t. u. l. e. n. i. t.
 Nam. p. p. b. o. c. i. s. h. e. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. e. r. a. n. t.
 Quo. ab. d. i. c. a. t. o. r. o. m. i. e. u. m. r. e. c. e. p. i. t.
 Et. a. m. o. s. a. l. i. e. s. s. a. n. c. t. o. s. r. e. c. e. p. i. t.
 I. b. i. r. e. c. e. p. i. t. t. r. e. s. t. a. b. u. l. a. s. p. i. e. t. a. s.
 e. t. o. r. o. a. u. r. e. a. s.
 Qu. a. n. i. q. u. e. l. i. b. e. t. t. r. e. c. e. t. a. s. l. i. b. r. a. s. p. o. t. e. n. t. a. r.
 I. n. t. e. r. q. u. a. s. e. n. e. a. u. r. e. a. e. n. t.
 I. n. t. e. r. f. e. c. e. r. a. t. d. u. x. m. e. s. k. a. r. e. a. a. r. o. f. i. c. e. r. e.
 Qu. o. s. e. p. o. t. e. n. t. a. r. t. e. r. p. r. e. s. e. n. t. e. n. t. e.
 E. t. p. o. l. o. n. i. a. c. e. n. t. u. m. c. a. n. i. s. d. e. c. a. m. p. a. n. i. s.
 c. o. u. e. n. i. t.
 E. t. d. e. a. i. n. s. p. e. r. i. o. s. i. s. i. n. u. l. t. i. p. l. e. x. p. o. r. t. a. u. e. n. i. t.
 I. n. t. e. r. f. a. c. i. u. n. t. e. a. m. a. p. p. a. r. a. t. u. s. f. i. l. i. j. d. e. i.
 A. n. n. o. p. o. s. t. m. i. l. l. e. t. r. i. g. i. n. t. a. c. e. r. o.

Protiněmecké zaměření?

- ∞ 12. století: čeští králové povolali Němce, aby tak zaplnili nedostatek pracovních sil a obdělávali půdu v pustých oblastech —▶ zvláštní výhody pro Němce;
- ∞ rozmach dolů;
- ∞ města založená ve 12. a 13. století jsou převážně německá;
- ∞ Cheb, Locket, Trutnov, Broumov, Žitava, Kladsko, hraniční oblasti;
- ∞ ekonomická moc německé menšiny postupně rostla —▶
- ∞ vliv na politiku
- ∞ integrování Němci se považovali více za Čechy než Němce

- ❧ privilegovaná pozice Němců, jejich převaha v některých městech a klášterech provokovala národní české povědomí;
- ❧ 1409 – hádky o charakter pražské univerzity – Kutnohorský dekret;
- ❧ husitské války způsobily odchod Němců z některých měst, které se tak staly znovu českými: Žatec, Litoměřice, Ústí nad Labem, Trutnov, Broumov, Prachatice, Budějovice, Chomutov, Bílina
- ❧ Němci zůstali hlavně na Moravě

- ❧ v 15. století se český jazyk stal oficiálním jazykem místo latiny: na úřadech, u soudů, v diecézích;
- ❧ nový příliv Němců po r. 1526 s nástupem Habsburků;
- ❧ po Bílé hoře (1620) je němčina zrovnoprávněna s češtinou;
- ❧ v 18. století se stává úředním jazykem němčina ve státních a královských úřadech a u soudů;
- ❧ Marie Terezie a Josef II – významné reformy, ale současně sílí germanizace;
- ❧ v průběhu 17.-19. století byla germanizována tato města: Žatec, Bílina, Lobosice, Ústěk, Horšův Týn, Budějovice, Stříbro, Chotěšov, Všeruby, Liberec, Rumburk, Šluknov, Frýdlant, Warnsdorf, Chomutov, Kadaň, Vrchlabí, Hostinné, Trutnov

*Državy posledních Přemů
(stav kolem r. 1303)*

- 1 - Chebsko
- 2 - Mišeňsko
- 3 - Vogtland
- 4 - Plzeňsko
- 5 - Morava
- 6 - Horní Slezsko
- 7 - Krakovsko
- 8 - Sandoměřsko
- 9 - Velkopolsko
- 10 - Kujavsko
- 11 - Pomorany

Wroclaw
100km

LIBERECKÝ Liberec

Opole
OPOLSKIE

STŘEDOČESKÝ

Pardubice
PARDUBICKÝ

ČESKÁ REPUBLIKA

Ostrava

Olomouc
OLOMOUCKÝ

VYSOČINA
Jihlava

Brno

Zlín
ZLÍNSKÝ

JIHMORAVSKÝ

Trenčín
TRENČIANSKY

PLZEŇSKÝ

NIEDERBAYERN

NIEDERÖSTERREICH

TRNAVSKÝ

OBERÖSTERREICH

Trnava

KIE

100km

Wrocław

Opole

OPOLSKIE

ŚL

Katowice

STŘEDOČESKÝ

PARDUBICKÝ

ČESKÁ REPUBLIKA

Ostrava

MORAVSKOSLEZSKÝ

Olomouc

OLOMOUCKÝ

VYSOČINA

Jihlava

Brno

JIHOMORAVSKÝ

Zlín

ZLÍNSKÝ

Trenčín

TREŇČIANSKY

TRNAVSKÝ

Trnava

PFALZ

BURG

NIEDERBAYERN

OBERÖSTERREICH

NIEDERÖSTERREICH

TRNAVSKÝ

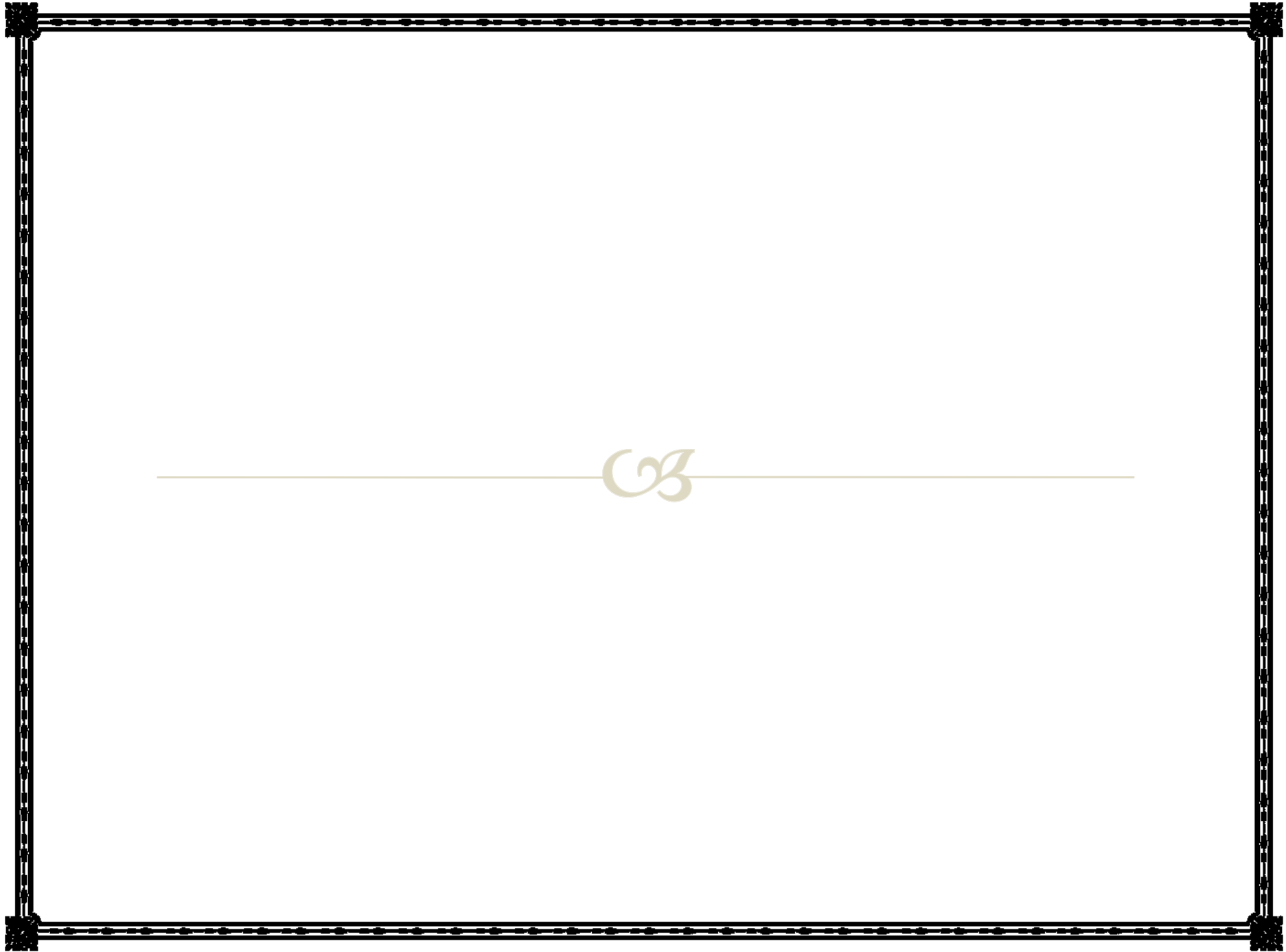
Trnava

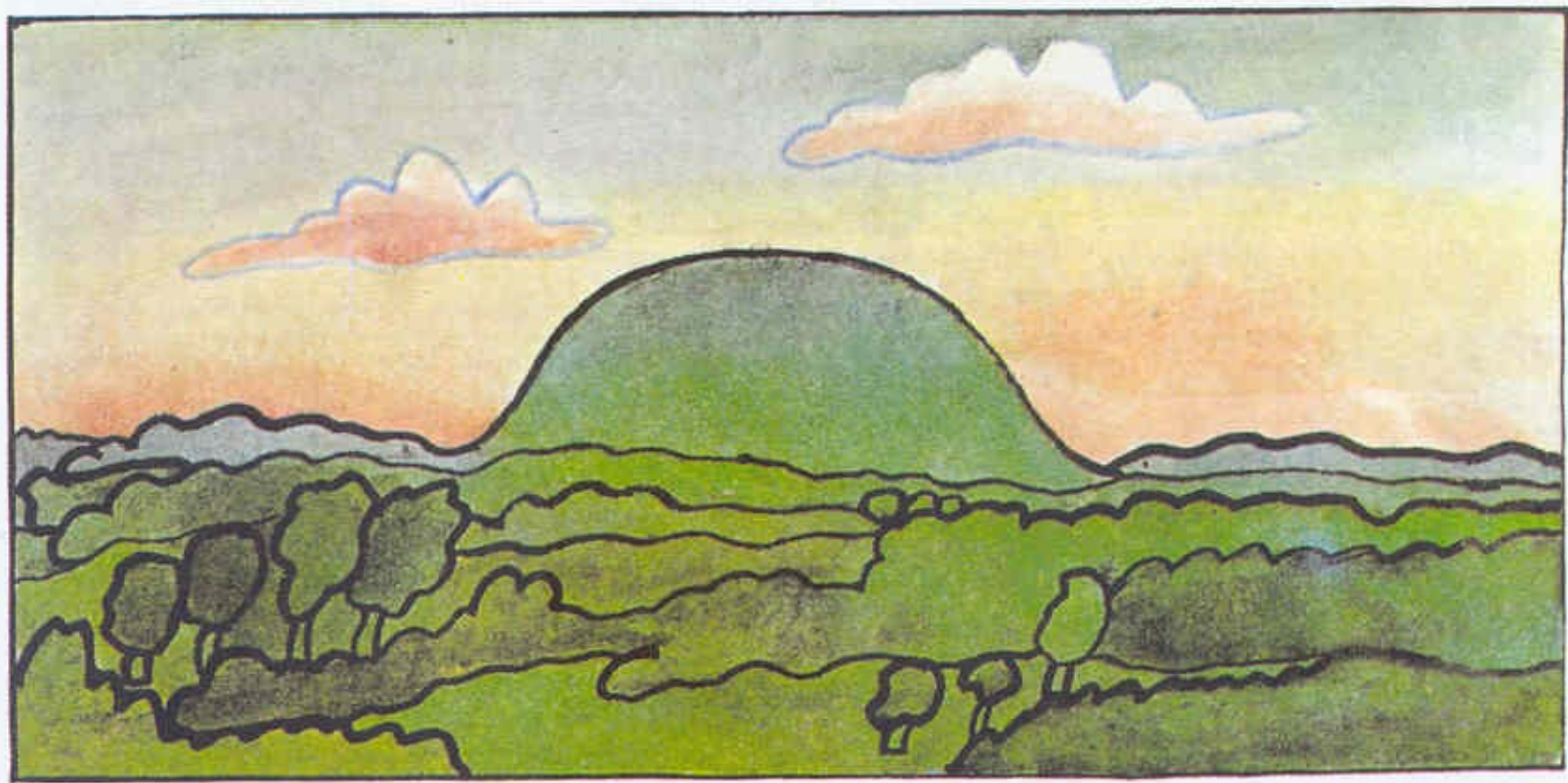
Česká karikatura Čecha a Němce z roku 1982. Zobrazuje snahu o česko-německé vyrovnání, které mělo zaručit stejná práva Čechům a Němcům v českých zemích Rakouska-Uherska. Německý „Michi“ má zřetelně opičí rysy, na rozdíl od sličného českého „Honzý“. V německých karikaturách tomu bylo naopak.

- ❧ ani sílící a silná germanizace nemohla přehlušit české národní vědomí;
- ❧ Národní obrození od 70. let 18. století;
- ❧ konec rakousko-uherské monarchie, vznik Československa;
- ❧ Mnichovská zrada a druhá světová válka;

3

»Tady všude kolem, děti, bude jednou moje prozatímní divadlo.«

Svolali své rody, shromáždili stáda a vydali se na cestu. Po mnohých útrapách došli až pod horu Říp. Rozložili se na jejím úpatí, aby si odpočinuli.

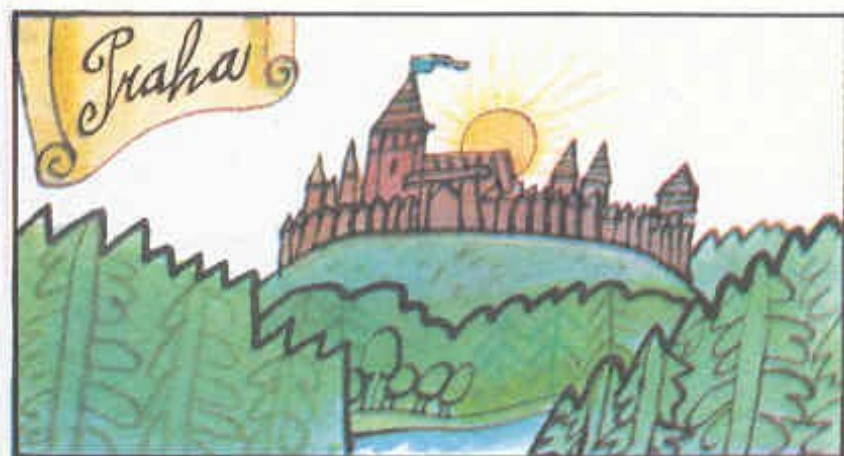

Za svítání vystoupil Čech na vrchol hory, přehlédl krajinu a řekl: „To je ta země zaslíbená, zvěře a ptáků plná, medem oplývající.“ Lidu se země líbila. Rozhodl, aby nesla Čechovo jméno.

Libuše byla obdařena zvláštní věšteckou mocí. Jednou se s knížetem a družinou zastavila nad strmým břehem Vltavy, pohlédla na lesy za řekou a věštila.

Knížecí družina se odebrala do míst, která Libuše svou věštbou označila. V hlubokém lese našli muže, jak tesá práh domu. Na Libušino přání tam vystavěli hrad a nazvali ho Přahou.

Václav Hájek z Libočan

- ☞ Kronika, 1543
- ☞ podklady: hlavně z Dalimila a z díla Mikuláše Konáše z Hodiškova, knihtiskaře žijícího v 16. stol.
- ☞ detailní líčení dívčí války:
- ☞ Vlastinu nevraživost proti Přemyslovi
- ☞ snahu mužů o nadvládu nad ženami a jejich neustálé ostouzení a nevážnost
- ☞ 700 dívek
- ☞ boj za svobodu a nadvládu nad muži

- ❧ přidal několik významnějších žen:
- ❧ moudrou Stratka, výmluvné Všemilu, Hrátku, Pětisílu, Budeslávku.
- ❧ Hejtmankami Vlastina vojska byly největší bojovnice: Mladka, Svatava, Vratka, Radka, Častava a další.
- ❧ Umělecké invence vzbuzovala postava Šárky, která nebyla ani chytrá, ani bojovná, ale velice krásná a lstivá,
- ❧ Vlasta dříve po Ctiradovi toužila, avšak byla jim odmítnuta.

- ☞ Hájek uvádí rok smrti Libuše 735
- ☞ —▶ éra vzbouření dívek pod vedením Vlastislavy.
- ☞ posměšné řeči mužů: *„Kde jest vaše paní, kteréž, jsme my se i vám klaněti musili: Hle, již jsou se ty vám věci nazpátek obrátily, neb vy na tento čas nemáte žádného příbytku ani obránce, ale jako ovce bludné sem i tam běháte.“*
- ☞ —▶ vyprovokování Vlasty, do té doby vážené služebnici Libuše, svolala na Vidovli (letní sídlo) své družky, řekla jim, že Přemysl je tak zlý muž, že měl jenom strach před čárami Kazi, Tetky a Libuše

☞ moudrá Stratka prohlásila o Libuši:

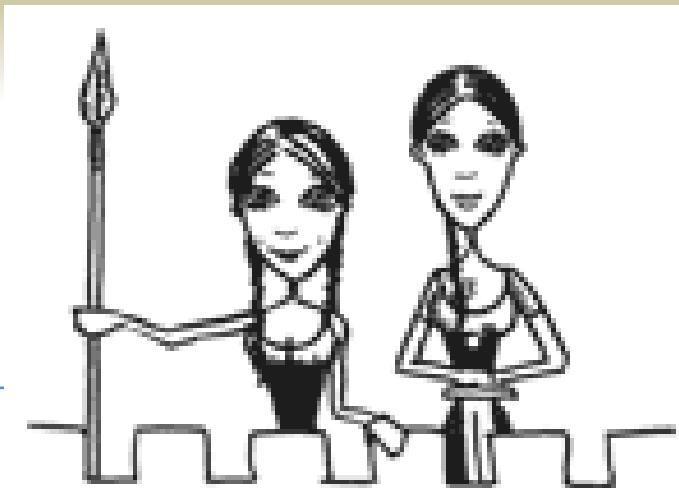
☞ *„Paní zajisté naše toho, kdož se jí líbíl, za manžela sobě volila a k tomu všecka země jí povoliti musila. Měvši jej za muže, proto její poctivost a svoboda nebyla umenšena. Zdaliž nevíme, že i Přemysla ona svou radou spravovala? Na tento čas bez pochyby že Přemysl i rod jeho budou sobě chtíti ženy voliti; protož, aby nám takové volení nebylo tudy odňato, vidí mi se za slušné, aby ty, Vlásto, poslala k Přemyslovi a já také pošli k Hynchvojovi, že tomu chceme, aby oni naši manželé byli.“*

∞ odpověď mužů _____

∞ Motolův statek

∞ —► Přemyslův posel

∞ tvrz Děvín naproti Libínu —► Vyšší hrad —► Vyšehrad

Prokop Šedivý (1764-1810)

∞ 1792

∞ *"České Amazonky aneb Děvčí boj v Čechách pod správou rekyně Vlasty"*

∞ Vlasta a Ctirad, (Přemyslova rada)

∞ Radoj a Militka

∞ Ctiradova krutá smrt, (srdce, kolo)

∞ Vlasta zabita kopím Šťásoně na hradě Děvín

∞ 16 kapitol v próze

- ❧ Na začátku: kněžna Libuši, která si volí za muže pána ze Stadic, Přemysla.
- ❧ Po smrti Libuše měl vládu Kazi a Tetce x lid
- ❧ —► Přemysl.
- ❧ Ten zapomněl na Libušiny služebnice, především na Vlastu, která si myslela, že postoupí na místo Libuše včetně lože s Přemyslem.
- ❧ odmítnutí —► konflikt.
- ❧ Vlasta zuřila a nedokázala odmítnutí přijmout.
- ❧ Šedivý důvěryhodně líčí příběh a popisuje v dialozích detailně

- ❧ Vlasta dívkám: Přemysl je statný muž a bude dělat vše proto, aby dívky žily v útlaku.
- ❧ Ani Vratka, panna vyslaná Vlastou, nepořídila dobře u Přemysla, který vzkázal, aby si jiného manžela našla, že se mu prostě nelíbí.
- ❧ Dívky přísahají na Vlastin meč, že její potupu pomstí.
- ❧ Při Vlastě stojí nejsilnější dívky: Budeslávka, Krásobila, Hravka a Stratka ...

☞ **Vlasta:**

☞ *„Přísahám tu hanbu, kterouž nám učinil Přemysl, pomstíti ohněm a mečem, mozek ať vyschne v hnátek mých a ať ruka má jako shnilý oud upadne od mého těla, dříve než z ní vypustím meč svůj, aneb nevykonám uložené pomsty.“*

- ☞ V roce 1792 vyšel rytířský román Prokopa Šedivého "*České Amazonky aneb Děvčí boj v Čechách pod správou rekyně Vlasty*",
- ☞ V 80. letech byla uváděna na českém divadle romanticky vlastenecká pětiaktová činohra Václava Thama "*Vlasta a Šárka neb Dívčí boj u Prahy*".

Šebestián Hněvkovský (1770-1847)

- ☞ Obě díla Hněvkovský zřejmě dobře znal.
- ☞ oblíbené thema (také u německých spisovatelů) dodalo Hněvkovskému inspiraci - komický epos "o Vlastě, o půtkách a smíru českých děv".
- ☞ **R. 1795** v Puchmajerově prvním almanachu uveřejnil ukázkou: první zpěv své epopeje "Děvčí boj".
- ☞ Druhý zpěv vyšel pod tímž titulem teprve r. 1798 v třetí sbírce Puchmajerově, nazvané "Nové básně" a třetí r. 1802 v knize čtvrté.

- ☞ **Děvín - 1805**, 2. vyd. **1829**. Komický epos o dívčí válce zvané též „báseň směšnohrdinská o dvanácti zpěvích“.
- ☞ V roce 1829 Hněvkovský epos nepříliš šťastně přepracoval na báseň „romantickohrdinskou o osmnácti zpěvích“
- ☞ velká obliba
- ☞ Hněvkovský si ze všech svých děl nejvíc cenil právě *Děvína*

☞ Hněvkovský vypravoval o svém Děvínu,

☞ *"jak se mu lidé nazpaměť učili, když vyšel na světlo, a jak prý bylo se mu častěji usmáti, když šel o trhu v Klatovech po náměstí a domácí lidé po něm okazovali: "Vidíte, tohle je náš pan rada!" a jak cizí na to dokládali: "Ten, co ty kudrlinky píše?"*

☞ slečna z Hartigu, vnučka ministra Colloreda, přeložila druhý zpěv o Šárce a Běle do němčiny.

∞ Vojtěch Nejedlý:

∞ *"Nebude-li se ta kniha líbiti, tedy jest konec s Čechy! Tať dle mého zdání rovná se všem cizozemským, ač nepřevyšuje-li jich. Jediný Ariosto, Voltaire a Wieland s Oberonem se mohou naproti postaviti. Jak v plánu, tak u vyvedení jest výborný. Kdo ho do ruky dostane, neodloží ho, až s ním hotov bude. Wielandovy verše jsou nejlíbeznější v němčině, a jaký to rozdíl mezi ním a Hněvkovským! Zde jest Ariostovi rovný."*

- œ „rytířský román“
- œ 3 příběhy velké lásky
- œ *Kasal a Běla,*
- œ *Vlasta a Přemil*
- œ *Šárka a Ctirad*
- œ nadšení všech druhů čtenářů:
 - œ melancholické a dojemné příběhy
 - œ zábava pro náročnější čtenáře
 - œ konec není tragický
 - œ 6000 veršů rozdělených do 12 zpěvů, každý z nich do strof po 8 verších

⌘ <http://texty.citanka.cz/hnevkovsky/dev1-12.html>

⌘ **Všickni cítili se býti šťastné.**

Hle, v tom spatřilo se hradu roznícení!

Hořel ten hrad vesele a jasně,

nebylo tu vidět žádné zarmoucení;

valem dožírá již oheň střechu.

Zdi a věže, někdy mužům nebezpečné,

stojí hrdě, jak by pověst dívek věčně

hlásat měly v časích příštích Čechů.

Bettina Richter. (The artist's name is not known.)

B

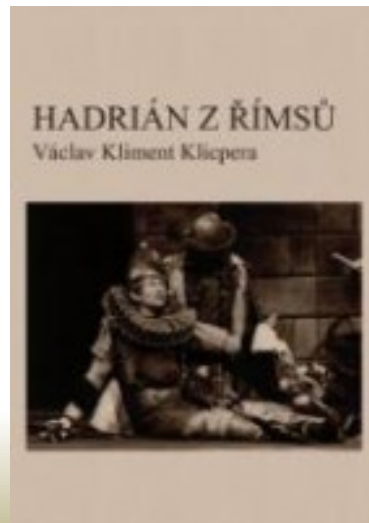
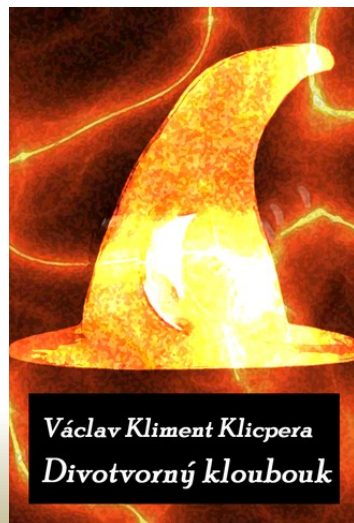

Václav Kliment Klicpera (1792 - 1859)

Ženský boj

- veselohra o třech jednáních
- Šubert se o ní vyjádřil jako o méně zdařilé.
- Hru napsal autor v roce 1827.
- Děj se odehrává v Krkonoších u lesa ve 12. století.

Ženský boj

- ☞ pohádkově romantická kompozice
- ☞ soudce Storoh a jeho žena Božena. Dalšími účinkujícími jsou dívky, chlapci, staré ženy a muži, Krákonoš a čarodějka Lidomůra
- ☞ kácený strom
- ☞ spiknutí žen
- ☞ příběh Slavoše a Libomíry

Josef Kajetán Tyl (1808 – 1856)

Nové Amazonky aneb Ženská vojna

Julius Zeyer (1841-1901)

∞ Vyšehrad (1879)

∞ *Libuše,*

∞ *Zelený vítěz,*

∞ *Vlasta,*

∞ *Ctirad,*

∞ *Lumír*

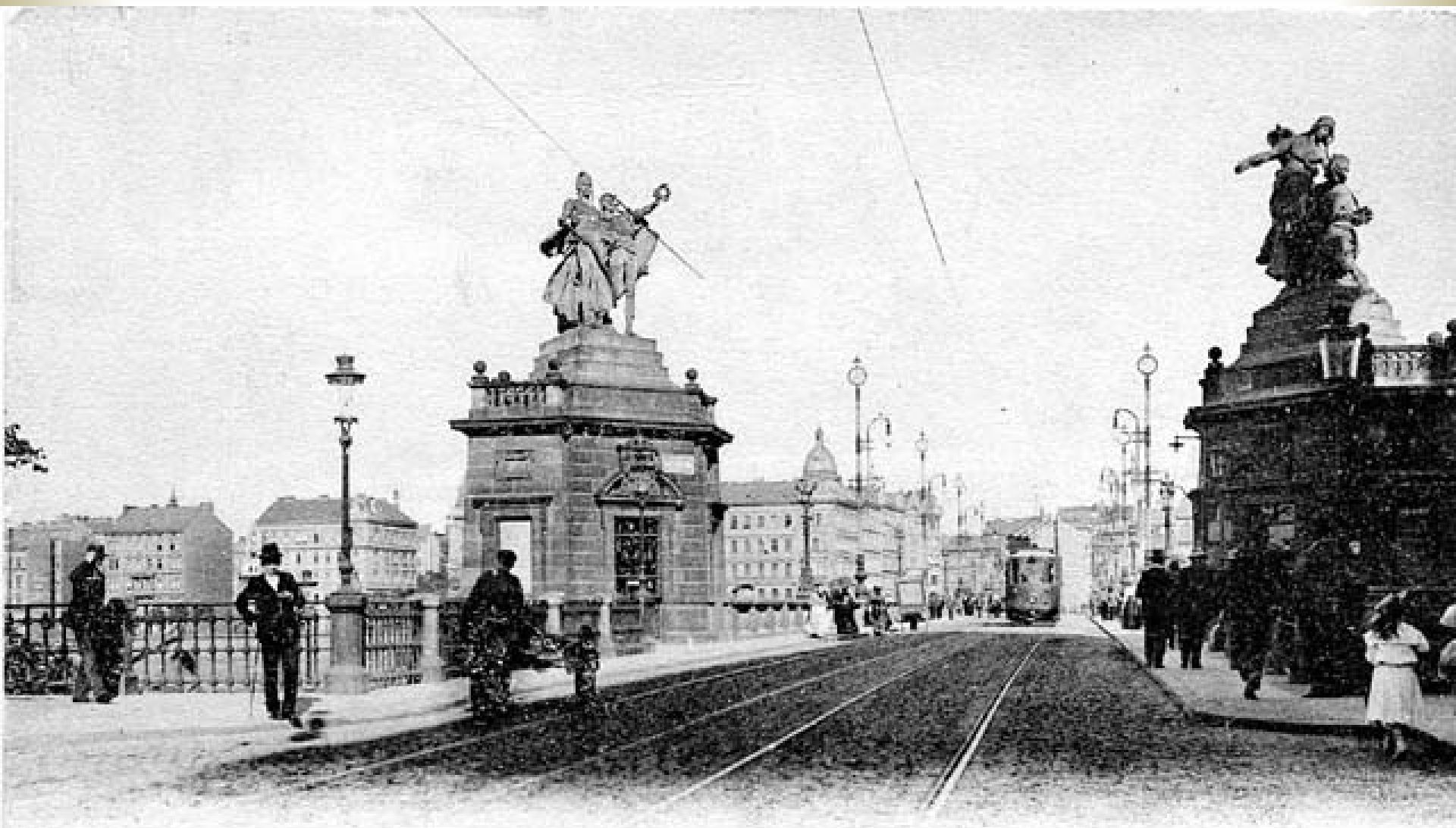

Palackého most

- ↻ nárožní pilíře mostu: původně budky výběrcích mostného,
- ↻ později sousoší Josefa Václava Myslbeka:
- ↻ na novoměstském břehu to byla Libuše a Přemysl (1889-92) a Lumír a Píseň (1887-88),
- ↻ na smíchovském Záboj a Slavoj (1892-95) a Ctirad se Šárkou (1897).
- ↻ Při náletu na Prahu v r. 1945 byla sousoší silně poškozena.
- ↻ Po opravě byla tři sousoší přemístěna na Vyšehrad, čtvrtému, nejsilněji poničenému sousoší Libuše a Přemysla, byla pořízena kopie, později umístěná tamtéž.

Pozdrav z Prahy!

Most Palackého. — 115.

Jaroslav Vrchlický (1853-1912)

☞ Báseň Šárka

Jaroslav Vrchlický

Š Á R K A

Báseň z prvního cyklu MYTHŮ

V úpravě a se čtyřmi barevnými kresbami Karla Svobinského. Koncem roku 1936 svým věrným členům jako pátý svůj soukromý tisk vydalo Vydavatelstvo Družstevní práce, zapsané společenstvo s ručením omezeným, jako 418. svou publikaci. V 4500 výtiscích písmem Johna Baskervilla vytiskla Průmyslová tiskárna. Svázalo knihařství Družstevní práce.

Alois Jirásek (1851-1930)

Staré pověsti české (1894)

Dívčí válka

I

Když Libuše odešla do návi, viděly dívky z její družiny, že nejsou již u takové vážnosti, jakou mívaly za živobytí své paní. Těžko to nesly, hořce vzpomínaly těch dob, kdy jejich kněžna samojediná vládla zemi i mužům všem, a hněv se jim rozjitřil, když nejeden z mužů řekl jim s úsměškem:

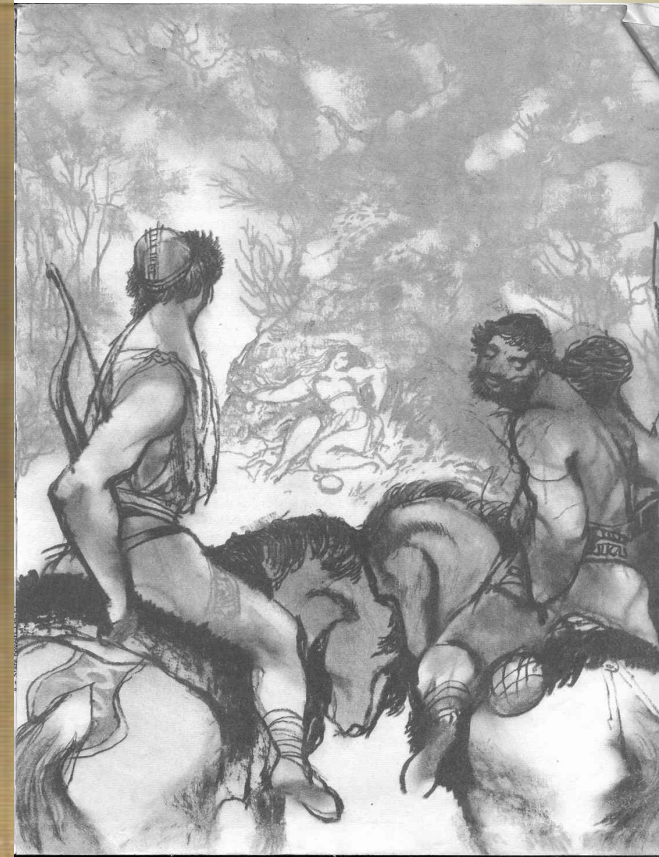
53

ALOIS JIRÁSEK

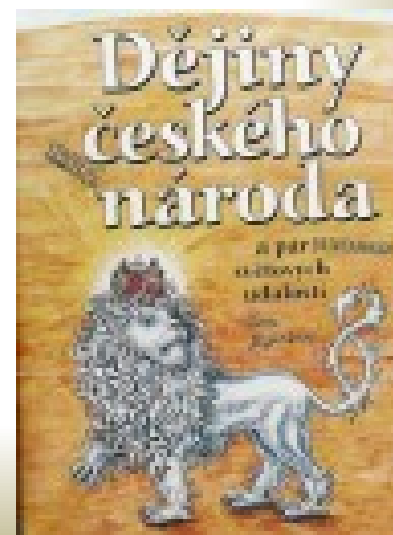
Staré pověsti
české

ALBATROS

Dívčí válka v moderních adaptacích

- František Ringo Čech, *Dívčí válka* (1999)
- Jiří Černý, Pavel Zátka, Zdeněk Adla a Jiří Kalousek, *Obrazy z českých dějin* (2007)
- Lucie Seifertová, *Dějiny udatného českého národa*

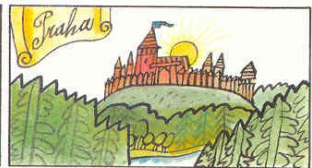

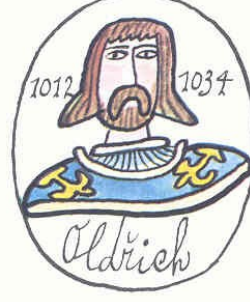
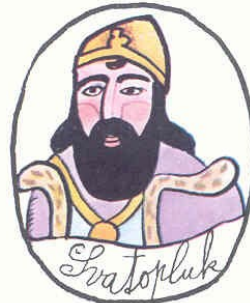
JIŘÍ ČERNÝ
PAVEL ZÁTKA
ZDENĚK ADLA
JIŘÍ KALOUSEK

Obrázky z českých DĚJIN a POVĚSTÍ

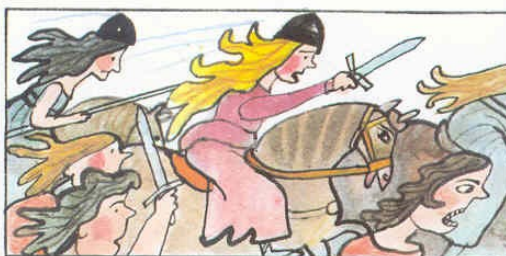
ALBATROS

O CTIRADOVI A ŠÁRCE

Když Libuše zemřela, ztratily dívky z její družiny dřívější vážnost. Začaly proto nenávidět všechny muže a nakonec jim vypověděly boj. Ale muži se jim jen vysmívali.

Dívky vedené bojechtivou Vlastou se opevnily na hradě Děvíně. Odtud podnikaly proti mužům výpady. Bojovaly silou i listí a mnoho mužů pobily.

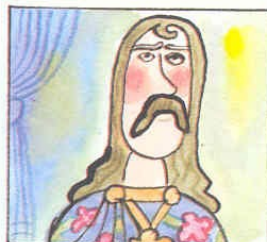
Vlasta krutě nenáviděla mladého vladky Ctírada. Nastrojila mu past. Jednou našel Ctírad v lese spoutanou dívku. Ustrnul se nad ní a osvobodil ji. Jmenovala se Šárka.

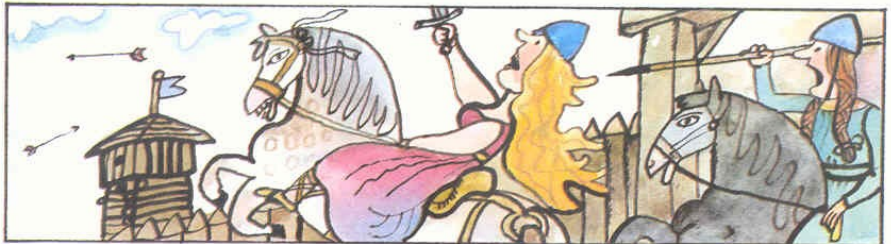
Vladkyova znavená družina mezitím usnula. Šárka podala Ctíradovi roh a prosila ho, aby zatroubil. Ctírad, okouzlený její krásou a dojat jejím utrpením, poslechl.

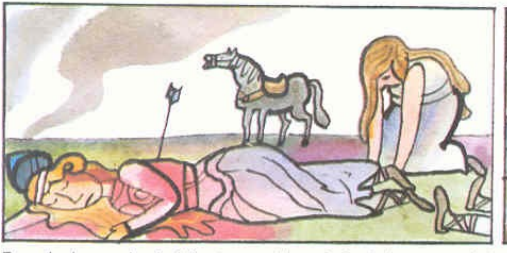
Vtom jako na povel vyrazily z houští Vlastiny šiky. Pobily spící bojovníky a Ctírada odvezly na Děvín. Tam vladky ještě toho dne umučily.

Taková ukrutnost knížete Přemysla rozlítla. Svolal početné vojsko a Děvín oblehl. Byl rozhodnut Vlastu a její družky porazit a pomstít Ctíradovu smrt.

Vlasta se vyřítla v čele dívek proti obléhatelům. Její kůň však byl příliš rychlý. Rázem se ocitla sama uprostřed mužů.

Brzy bylo po boji. Vlasta padla a její dívky se vzdaly. Muži opět vládli a ženy se vrátily pokorně do svých domovů.

Fr. Ringo Čech, *Dívčí válka*

- ❧ Lekce 1 Podnebí
- ❧ Lekce 2 Vzdělání a písemnictví
- ❧ Lekce 3 Posel starých Slovanů
- ❧ Lekce 4 Politický život
- ❧ Lekce 5 Gastronomie a strava
- ❧ Lekce 6 Láska a svatba, reprodukce starých Slovanů
- ❧ Lekce 7 Amazonky
- ❧ Lekce 8 Hudba
- ❧ Lekce 9 Války a mimozemšťané

František Ringo Čech (1943)

🔗 https://www.youtube.com/watch?v=hVB7-ngA8_4

